

ЈАКОБИ, КАРЛ ГУСТАВ ЈАКОВ
(Jacobi Carl Gustav Jakob)
(1804-1851)

Германски математичар. Роден е 1804. во Постдам, Германија, како син на богат банкар. Прв учител му е неговиот вујко. Тој го подучува математика и класични науки. Во дванаесетата година се запишува во гимназија и се истакнува по сите предмети. Учителот го забележува неговиот талент за математика и го упатува на самостојна работа. Јакоби се зафаќа со разработување на делата на Ојлер и Лагранж. Преку нивните дела ја совладува алгебрата и интегралното сметање, а тие го воведуваат и во теоријата на броеви. Ова самообразование на делата на двата славни математичари ќе го одреди неговиот пат како математичар. Истовремено со Абел и независно од него ја создава теоријата на елиптични функции, а во однос на алгебрата долго време не ќе има достоин соперник.

На почетокот, Јакоби се зафаќа со решавање на равенка од петти степен. Работата на овој проблем ќе направи длабоко да навлезе во алгебрата и оттука ќе потекнат неговите математички идеи кои подоцна ќе ги разработи и со кои ќе стекне глас на еден од најдобрите алгебристи.

На студиите во Берлин од 1821. до 1825. не се занимава само со проучување на математиката, туку со еднаков ентузијазам работи и на филозофијата и на филологијата. Тој станува доктор по филозофија и започнува да држи предавања од математика, најнапред на Универзитетот во Берлин, а од 1826. на Универзитетот во Кенигзберг. Уште на почетокот се покажува како исклучителен предавач. Пренесувајќи им ги своите знаења и сопствените математички откритија на студентите, тој и од нив бара да истражуваат. Истовремено трудољубиво се изградува како математичар и со зачудувачка брзина ги развива сопствените идеи. Кај Гаус, кој имал високи критериуми и за својата и за туѓата работа, предизвикува воодушевување со еден свој труд од теоријата на броеви. Гаус се зазема за него кога треба да стане професор. Јакоби станува професор на дваесет и три години, прескокнувајќи ред свои колеги. Тој ќе покаже колку Гаус бил во право. Само по две години од неговиот избор за професор се јавува со ремек делото *Нови основи на теоријата на елиптични функции*. Гаус и понатаму ја следи Јакобиевата математичка активност и го поддржува. Вредноста на Јакобиевата математичка мисла е огромна. Големиот Гаус сметал дека, Јакоби со своите откритија, во некои идеи од неговата младост и го надминал.

Јакоби е еден од најплодните математичари на своето време. Работи многу и во повеќе области на математиката дава свој придонес. Прв ги применува елиптичните функции во теоријата на броеви. Се занимава и со варијационо сметање. За потребите на неговите истражувања во динамиката, работи на диференцијалните равенки. *Хамилтон-Јакобиевата равенка* ќе има важна

урога во некои прикази на квантната механика. Исто така работи и на проблемот на три тела и на динамиката на цврсти тела.

Во алгебрата се познати неговите трудови за некои квадратни форми. Еден негов труд се однесува на функционалните детерминанти, денес познати како *Јакобиеви детерминанти*, кои го изразуваат степенот на деформираност на криви или површини при пресликување.

По долгогодишна интензивна, исцрпувачка научна работа потребен му бил одмор. Лошата финансиска состојба по смртта на татко му, го принудува Јакоби да се потпре на помошта што ќе му ја даде прускиот крал и ќе отпатува на повеќемесечен одмор во Италија. По враќањето се обидува да се занимава и со политика, по наговор на некои свои пријатели, а со цел да ја подобри својата материјална состојба, бидејќи мора да го издржува своето многубројно семејство. Во политиката, Јакоби не е успешен, но затоа заедно со Гаус е најпознатиот математичар на Европа во своето време. И денес е еден од многу почитуваните математичари.

Многубројните трудовите што ги оставил Карл Јакоби по смртта од сипаници, 1851., зборуваат за еден исклучителен математички деец кој сметал дека целта на науката е пред се облагородување на човечкиот дух.

*Кенигсберг, денес
Калињинград,
градои на чиј универзитет,
основан 1544., предавал
големиот
математичар К. Јакоби.*

Навистина, Ј. Фурие е во право кога вели дека основната цел на математиката е да служи за добројто на човештвото и да ги објаснува природните појави, но филозоф како него би морал да знае дека единствена конечна цел на науката е до то облагородува човечкиот дух, а прашањата за броевите се исто толку важни колку и прашањето за начинот на живот на земјата.

(К. Јакоби)